

Traumatológiai társadalmi jelentősége, feladatai. Sebek fajtái, sebellátás szabályai.

Dr. Wiegand Norbert Ph.D, Med.Habil.

Információk és követelmények

- Előadások és gyakorlatok rendszeres látogatása
 - Maximum hiányzás: 2 szeminárium / szemeszter
 - Gyakorlatok pótlása / csoport csere: max 2 hallgató / csoport
 - Kötelező ügyeleti gyakorlat (4 óra)
 - Hivatalos tankönyv: Traumatológia (Fekete-Ács)
 - Tananyag: előadások (honlap), szeminárium, tankönyv
 - Gyakorlati oktatás előtérbe helyezése
 - Hallgatói feedback: előadásokról és gyakorlatokról egyaránt
-

Gyakorlat-orientált képzés

Műcsont gyakorlatok

Gyakorlat-orientált képzés

**Súlyos sérültek ellátása – MediSkill
Lab**

Oktatók:

Tantárgyfelelős:
'akihez mindig fordulhatnak' 😊

Dr. Börner Orsolya
orsolya.borner@kk.pte.hu

01 - csoport

Dr. Kiss Zoltán
zoltan.kiss@aok.pte.hu

02 - csoport

Dr. Máthé Tibor
mtibor1@freemail.hu

03 - csoport

Dr. Búcs Gábor
Bucs.gabor@pte.hu

04 - csoport

Dr. Geider Attila
geiz@freemail.hu

Oktatók:

05 - csoport

Dr. Börner
Orsolya
orsolya.borner@kk.
pte.hu

06 - csoport

Dr. Patonai
Zoltán
Patonai.zoltan7@
pte.hu

07 - csoport

Dr. Pap Márton
Pap.marton@pte.hu

08 - csoport

Dr. Dandé Árpád
dandearpad@gmail.c
om

Baleset: 1993. évi XCIII.Mvt.

- az emberi szervezetet ért olyan egyszeri külső hatás, amely a sérült akaratától függetlenül, hirtelen vagy aránylag rövid idő alatt következik be és sérülést, mérgezést vagy más (test, lelki) egészségkárosodást illetőleg halált okoz.
-

Baleset: WHO

- A baleset a test organikus sérülése, melyet heveny külső energiahatás okoz (mechanikai, hő, elektromos, kémiai, sugárzás), amennyiben az olyan nagyságban éri a szervezetet, amely meghaladja a fiziológiai tolerancia szintjét.
-

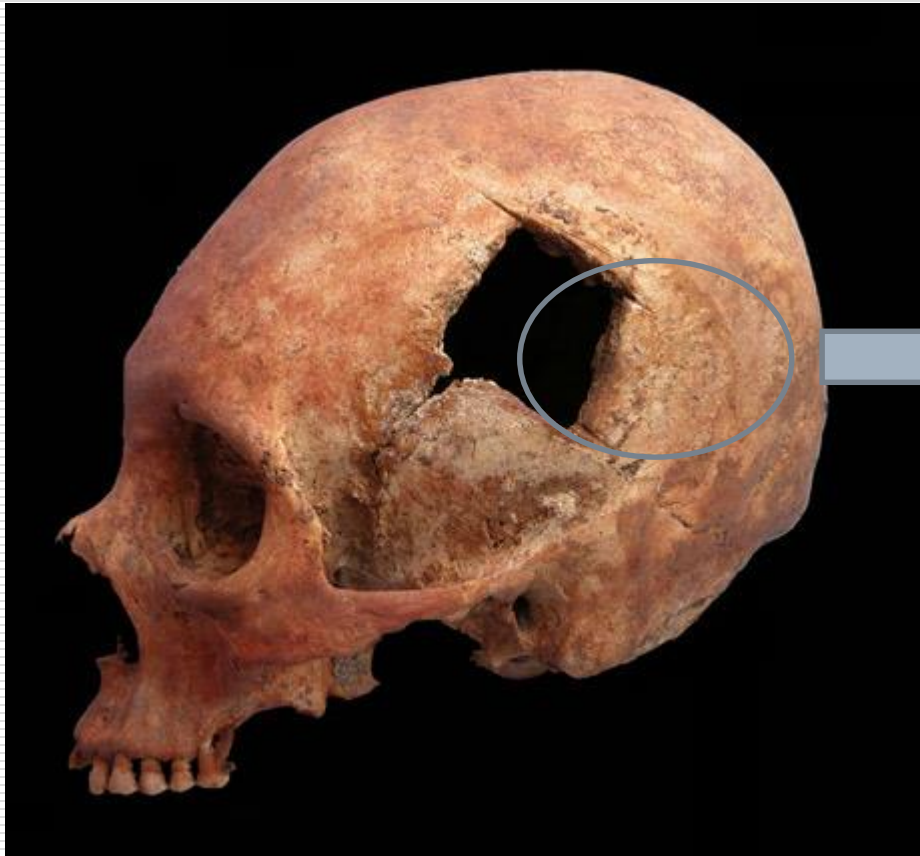
A traumatológia mérföldövei

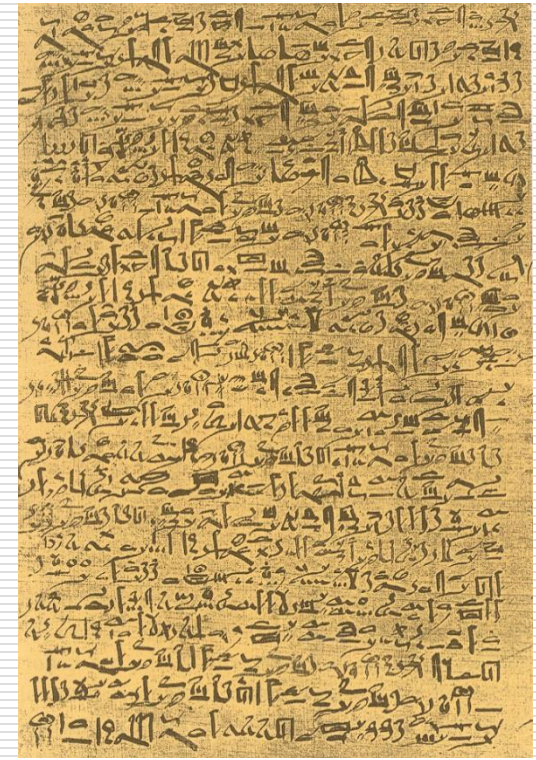
A sebészet fő periódusai:

1. Ősidőktől a XVIII. századig
 - Töréskezelés, amputáció
 2. Az első narkózistól (1846) 1960-ig:
 - Amputációk, rekonstrukciók, asepsis, antisepsis, rtg,...
 3. 1960-tól:
 - Technikai fejlődés: diagnosztika, computer,, endoscopia, laparoscopia, invasive radiologia
-

Öskor

Mezopotthamy: Hammurabi törvényei kr.e. 1760

Egyptom

Görögország

Hipocrates (k.e. 460-377)

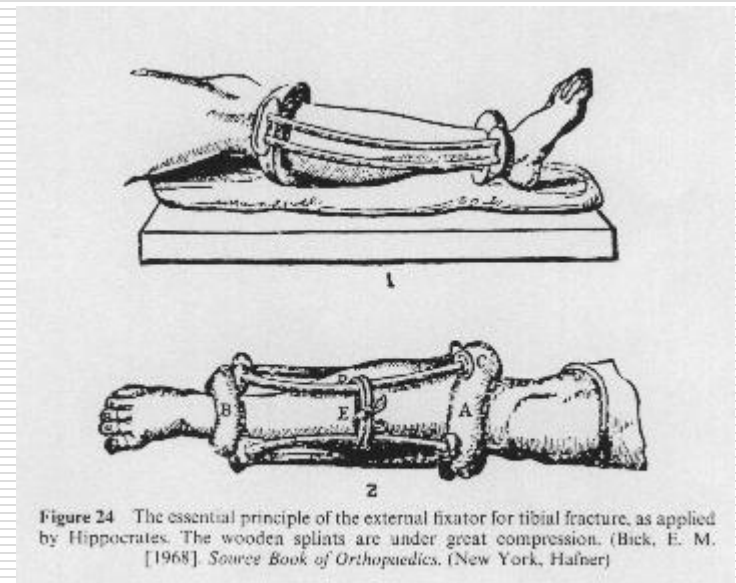
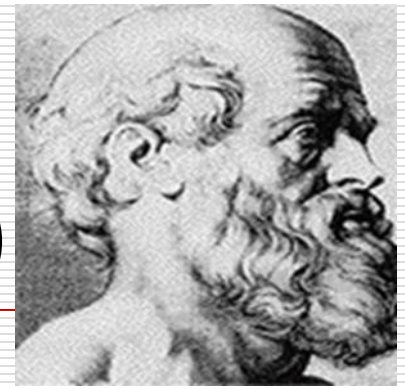
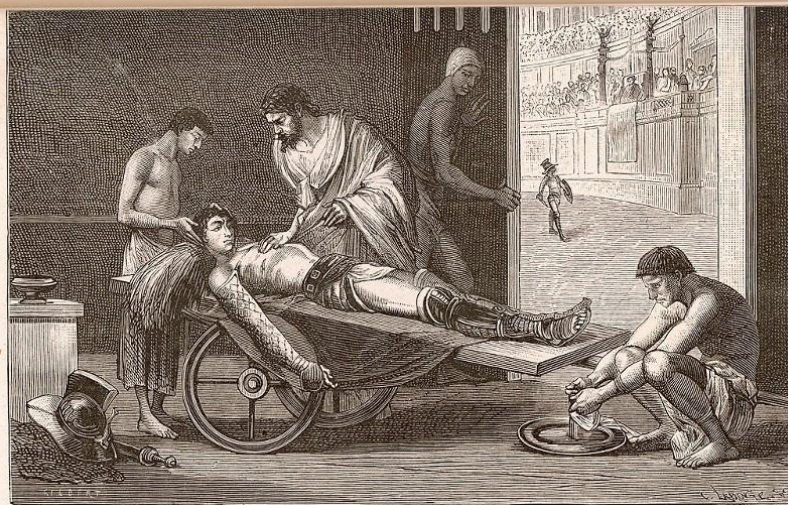

Figure 24 The essential principle of the external fixator for tibial fracture, as applied by Hippocrates. The wooden splints are under great compression. (Bick, E. M. [1968]. *Source Book of Orthopaedics*. (New York, Hafner)

Roma: sebész háza Pompeiben

Galenus

Első kórházak

- ❑ Kr.e.500: Sri Lanka
 - ❑ Kr.e.260: India
 - ❑ Kr.e.300: Rome
 - ❑ 542: Hotels Dieu – Lyon
 - ❑ 800: Bagdad – Harun Al Rasid Kórház (16 kórház!)
 - ❑ Anglia 1123 Saint Bartholomeus – London, St. Thomas – London
 - ❑ 1283: Al Mansur - Cairo
-

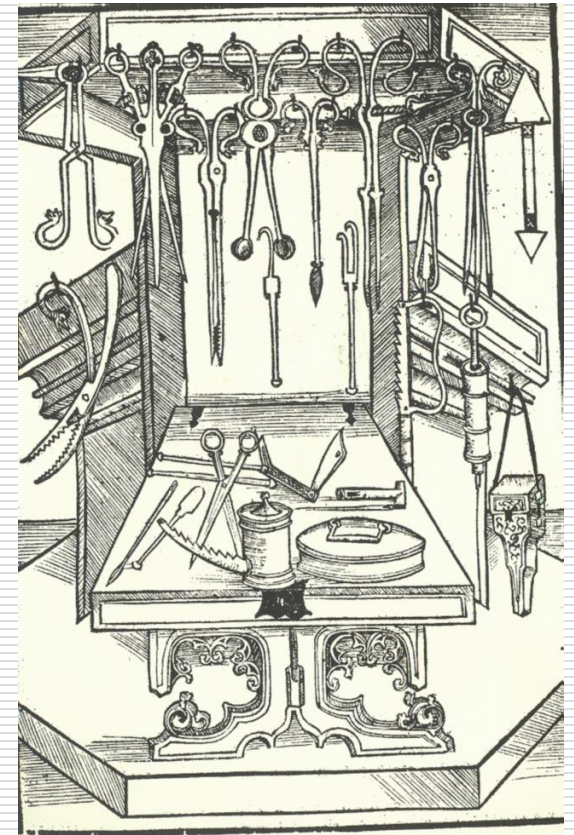
Középkor

- köpülőzés
 - Ér vágás
 - járványok
 - amputációk
-

14. század

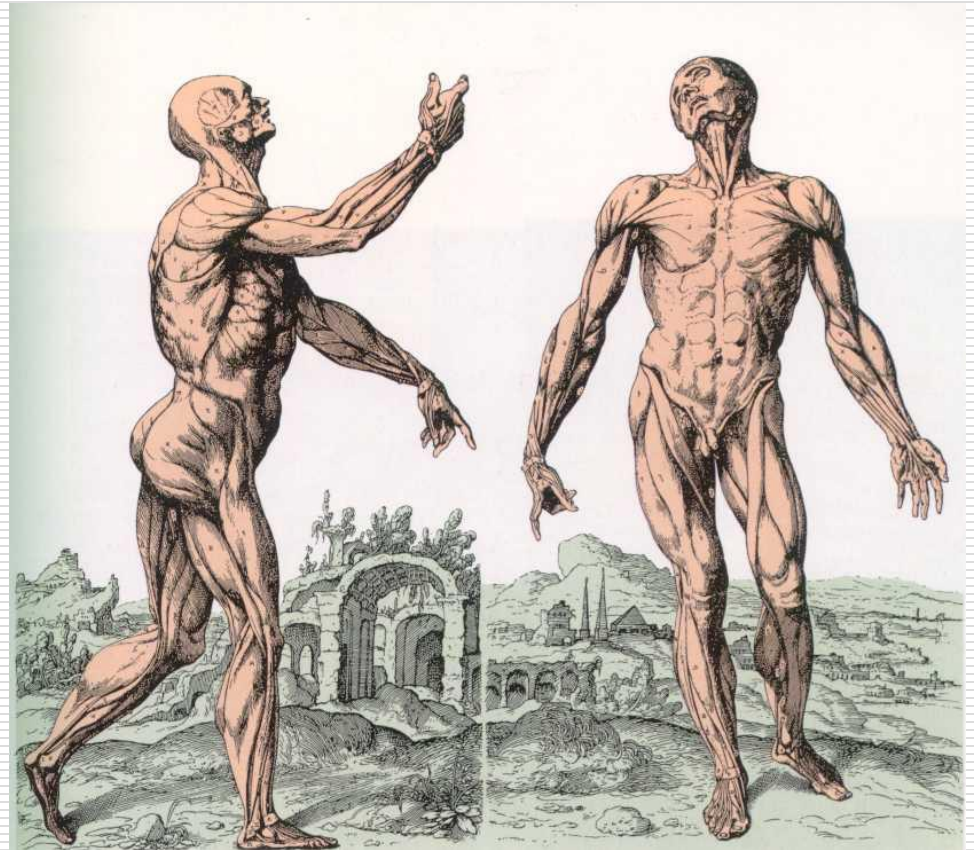
15. század

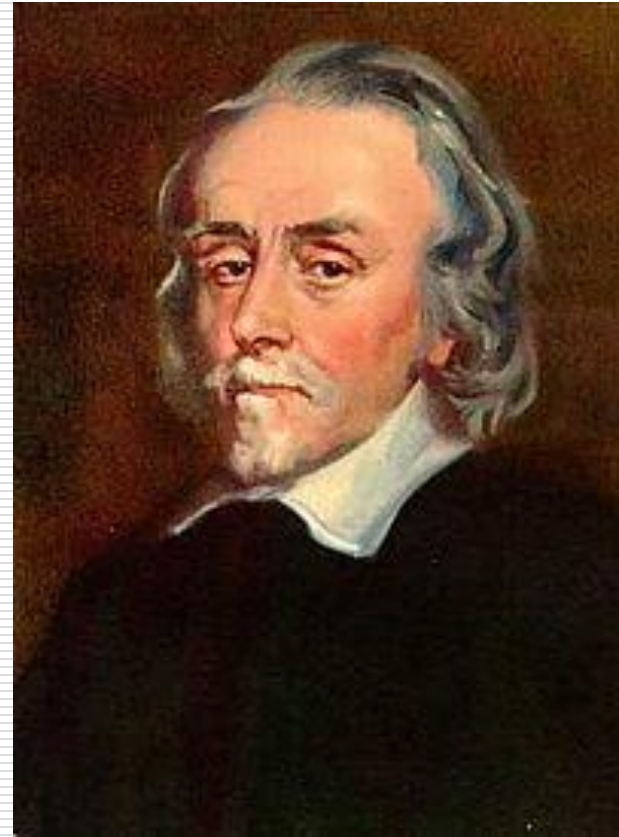
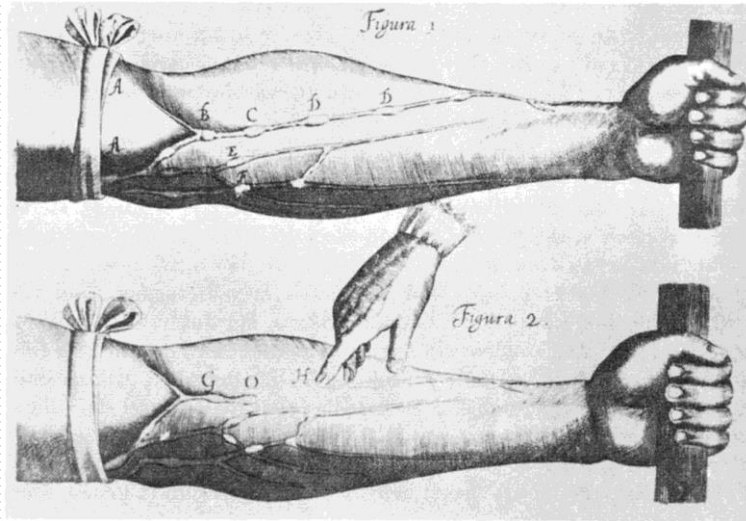
16. század: Borbélyok

16. század: Andreas Vesalius

17. század: William Harvey: érrendszer

Ambroise Pare: ér lekötés

Új kor: háborús sebészet

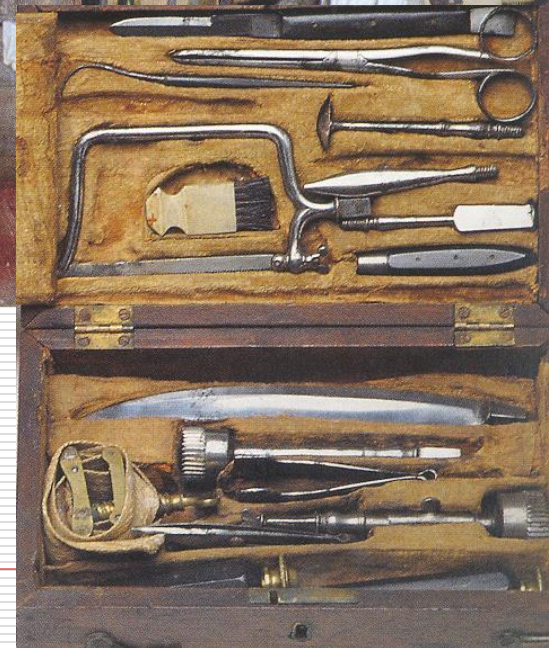
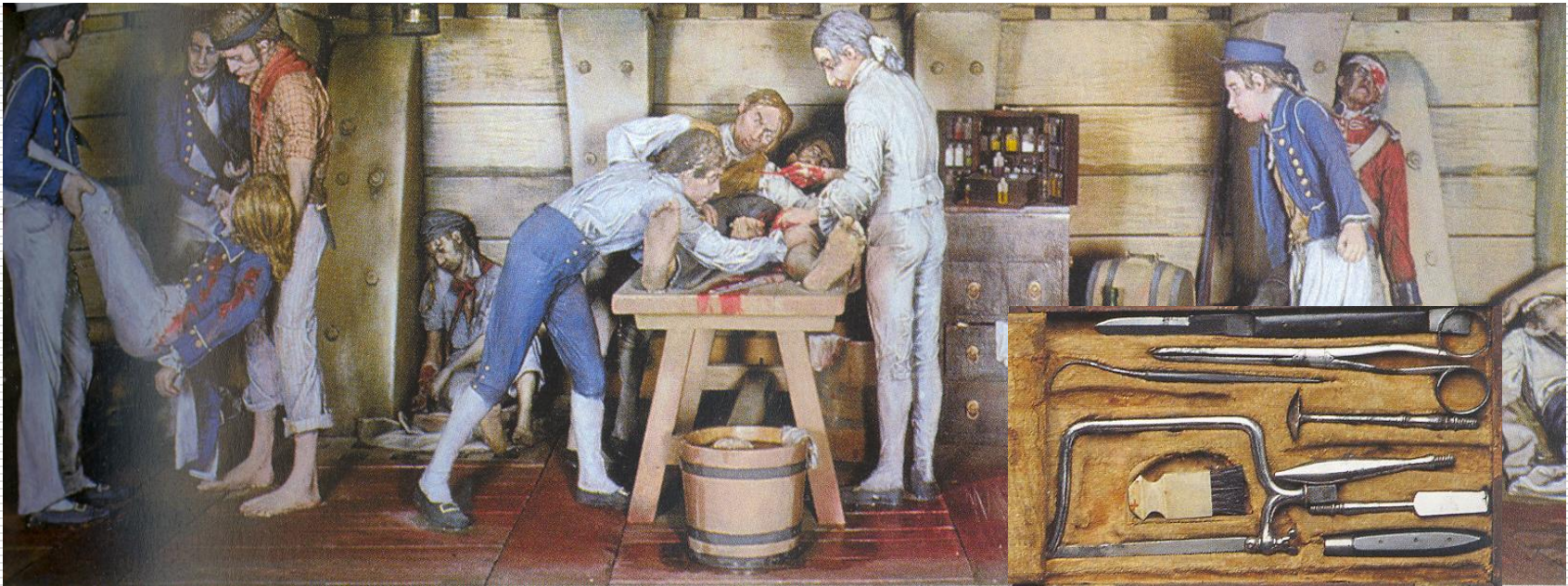
- Larray –1812-ben Borogyino 200 amputáció/nap
- Liston 25 másodperc femorális amput.
- Nissen: A háború kisebb veszély mint a műtét maga..

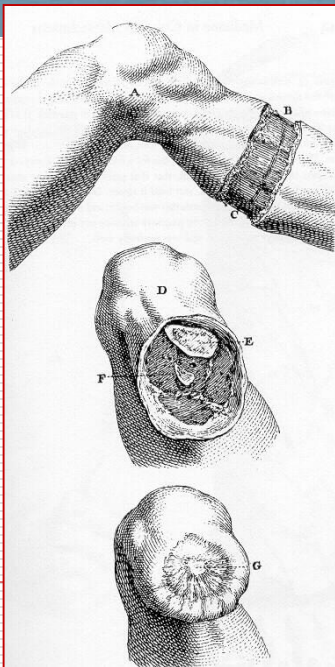
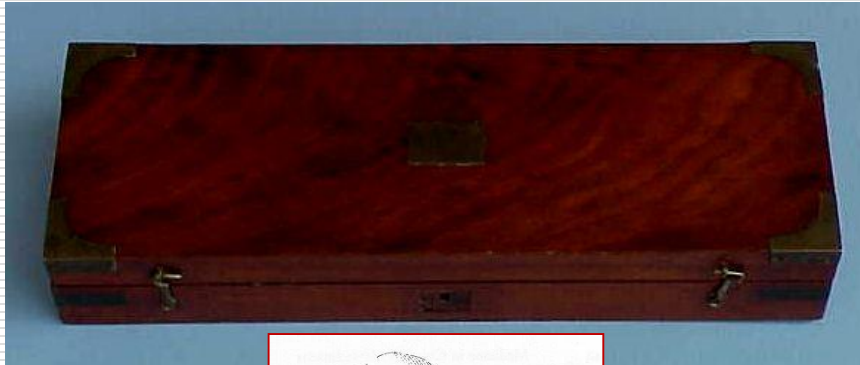
Felcser felszerelése

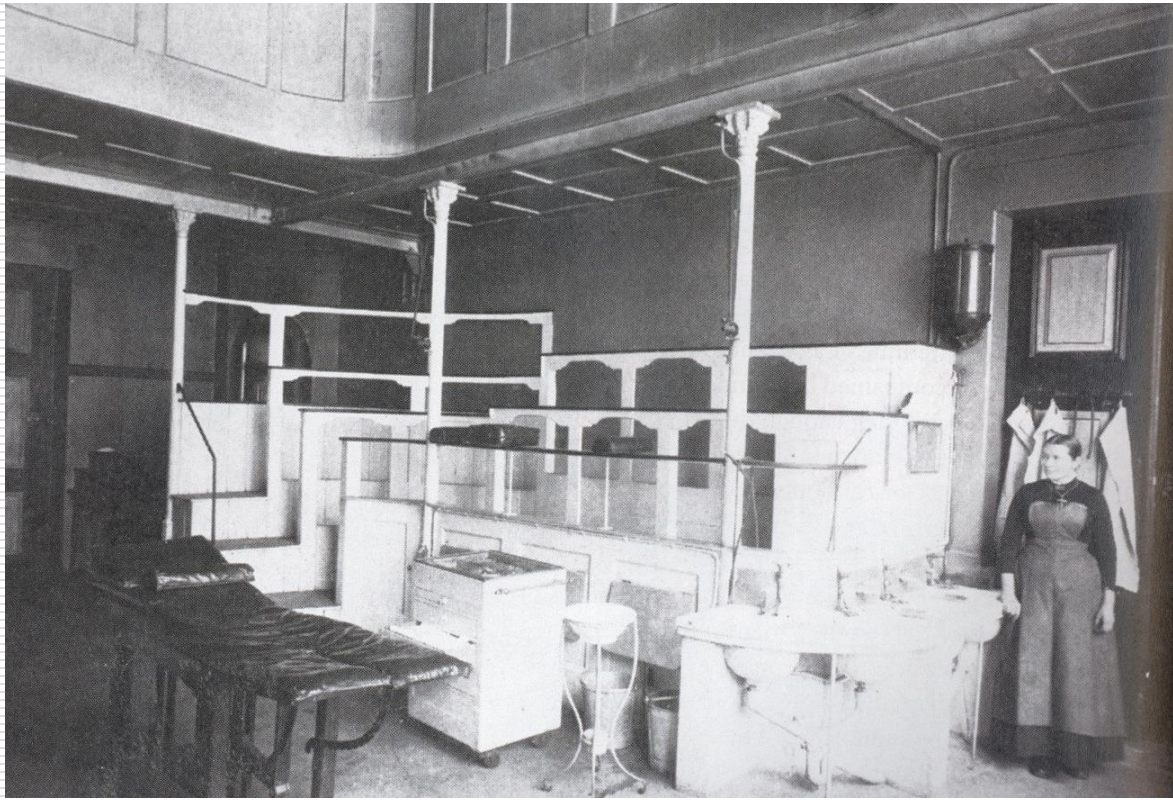
Angol hadihajó „műtője” 1800

1840 amputációs szett: Wiegand and Snowden of Philadelphia

Műtő Würzburgban 1804

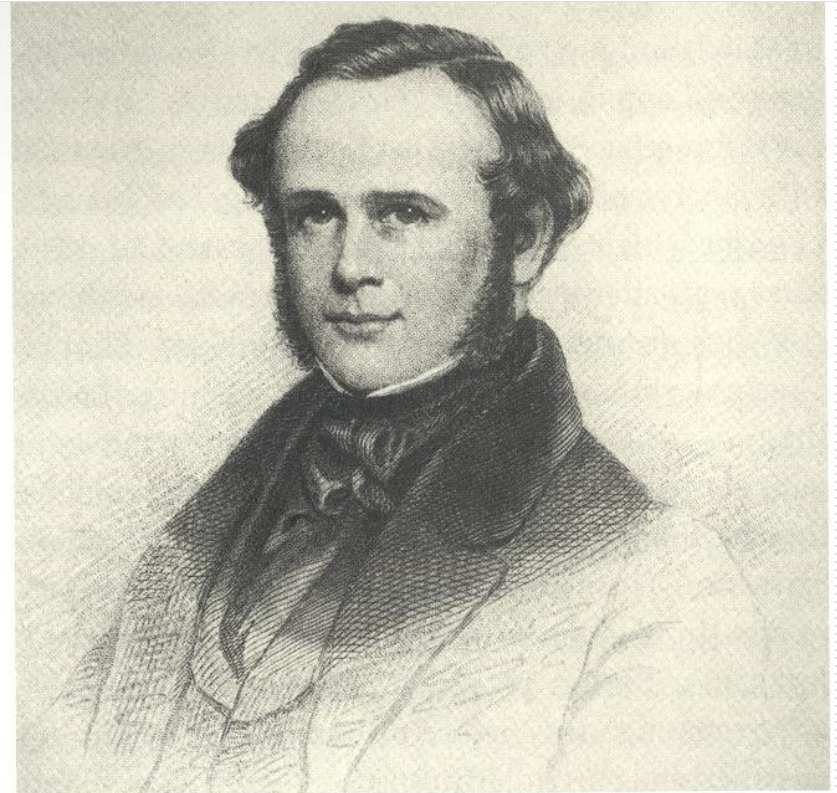

Fájdalomcsillapítás:

- ❑ Hashish, mandragora, opiate
 - ❑ 1885. – Kairo: 758 gyógyszerár
 - ❑ Peru (Inca): növények, koponya trepanatio, scopolamine, állati drogok
 - ❑ Alkohol – Tengerészet
 - ❑ Ambroise Pare: félig megfolytás
-

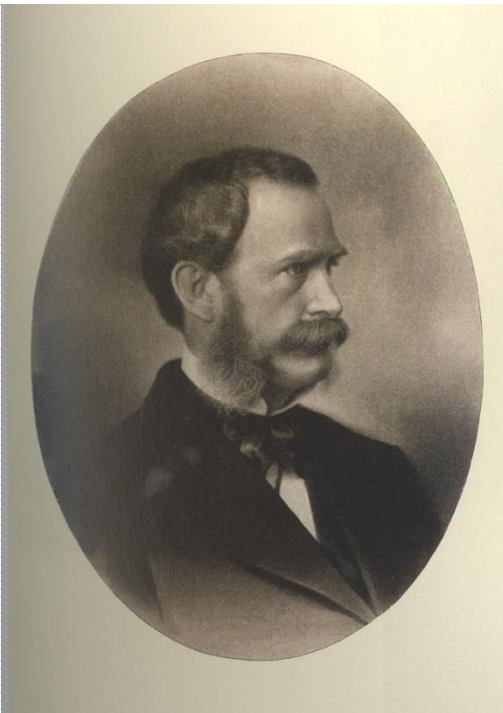
Horace Wells 1845 (nitrogen oxidul)

- 1844 dec. 10
Hartford circus show
- Dec. 12: ön-
kísérlet
- Jan. 15:1845
Boston elrontott
foghúzás
- 1848 öngyilkos

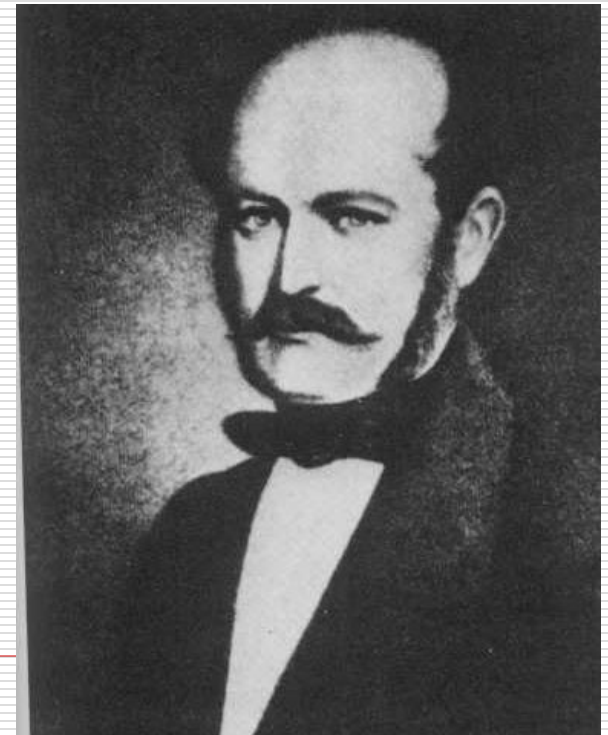
William Thomas Green Morton (1819-1868)

- Az első éter anaesthesia Boston 1846 okt. 16 (péntek 10 h)

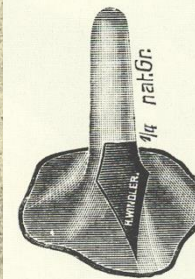

Antisepsis – harc a sebfertőzés ellen

- ❑ Semmelweis 1847(Bécs)1851 Rókus Kh 1860 közlemény
- ❑ Pasteur 1851 (aerob – anaerob fermentáció)
- ❑ Lister 1867 (karbolsav)
- ❑ Koch 1877 (lépfene bacillus)

Asepsis – a sebfertőzés megelőzése: Curt Schimmelbusch 1892

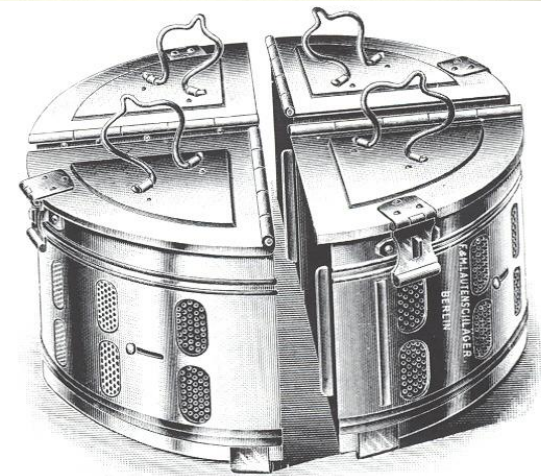
23400 g-h

23404 a-o

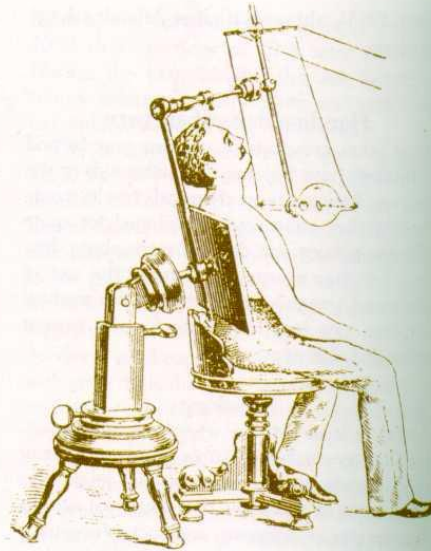
23405 a-e

Wilhelm Conrad Röntgen 1896

WILHELM von Röntgen—whose basic research gave rise to radiology—and an early apparatus for chest X-rays. The patient sat between the X-ray tube and the film-plate holder. In such a tube, electrons are accelerated by high voltage to strike a tungsten-metal anode and excite its atoms, which relax by emitting X-rays with great penetrating energy.

promoted by a breakthrough some months after Röntgen's: the discovery of "radioactive" materials that generate rays spontaneously. It earned the 1903 Nobel Prize in physics for Henri Becquerel, and for related studies by Marie and Pierre Curie, all from France.

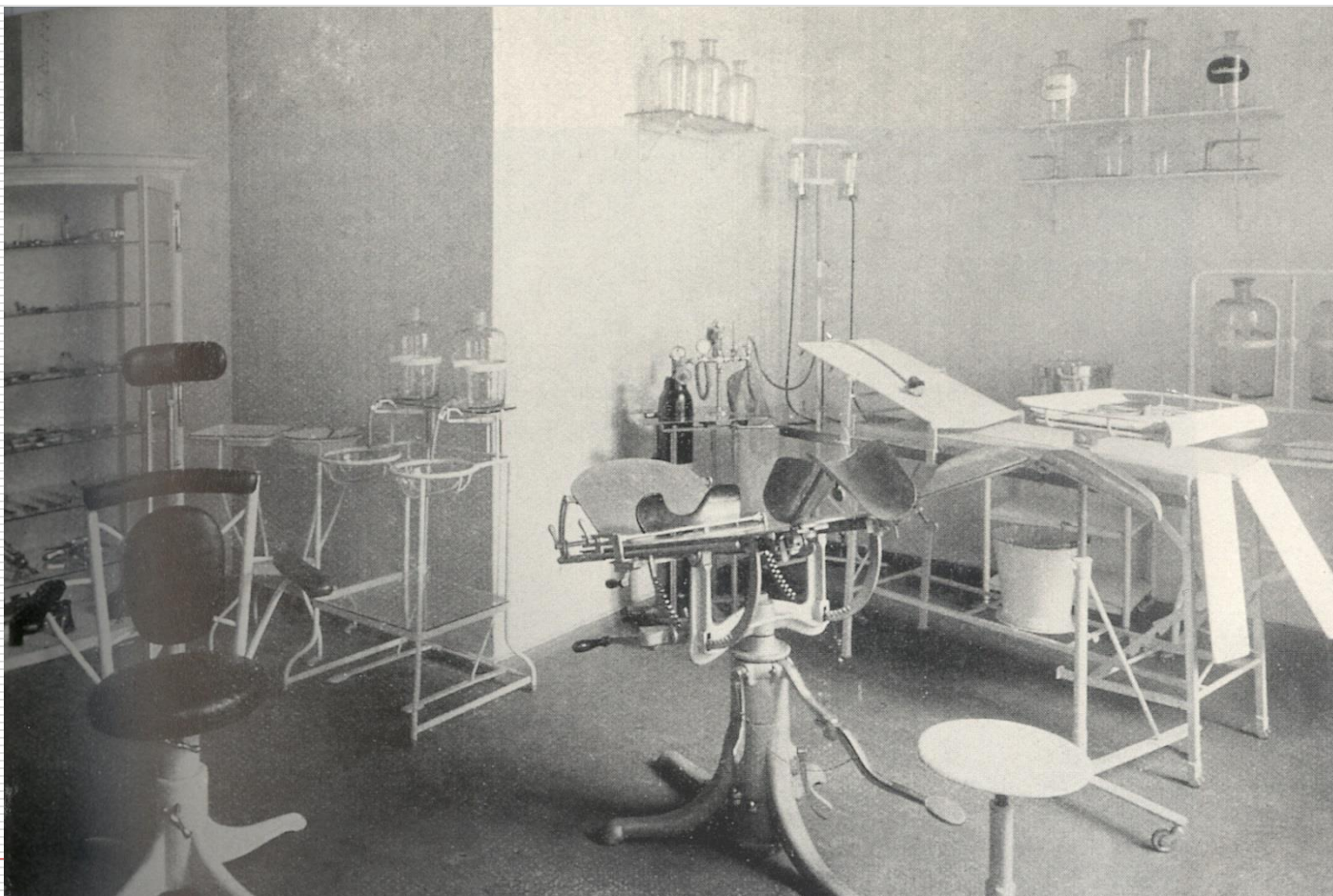
Many more kinds of rays were gradually recog-

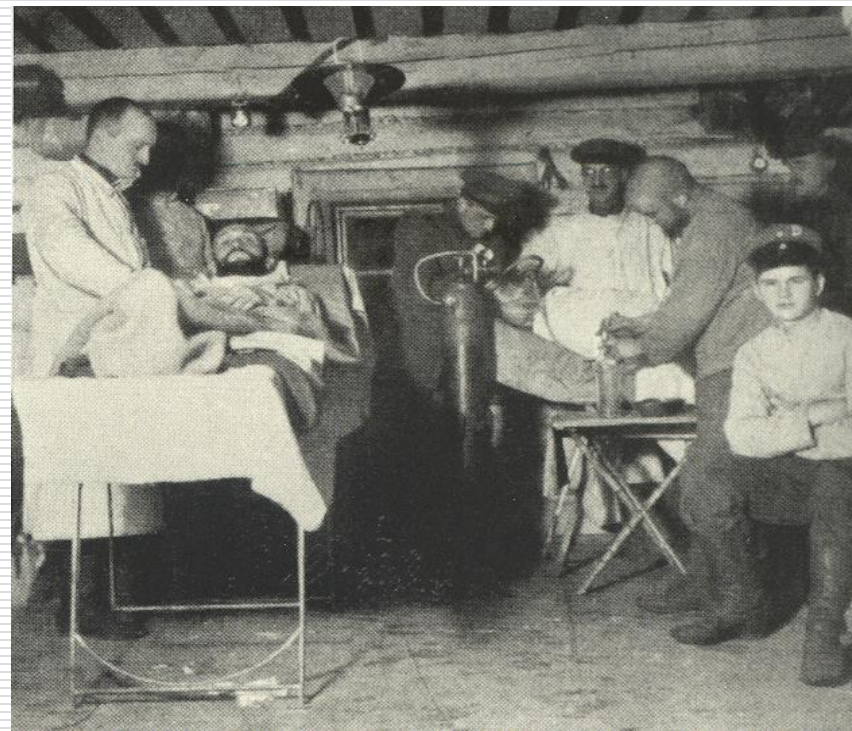
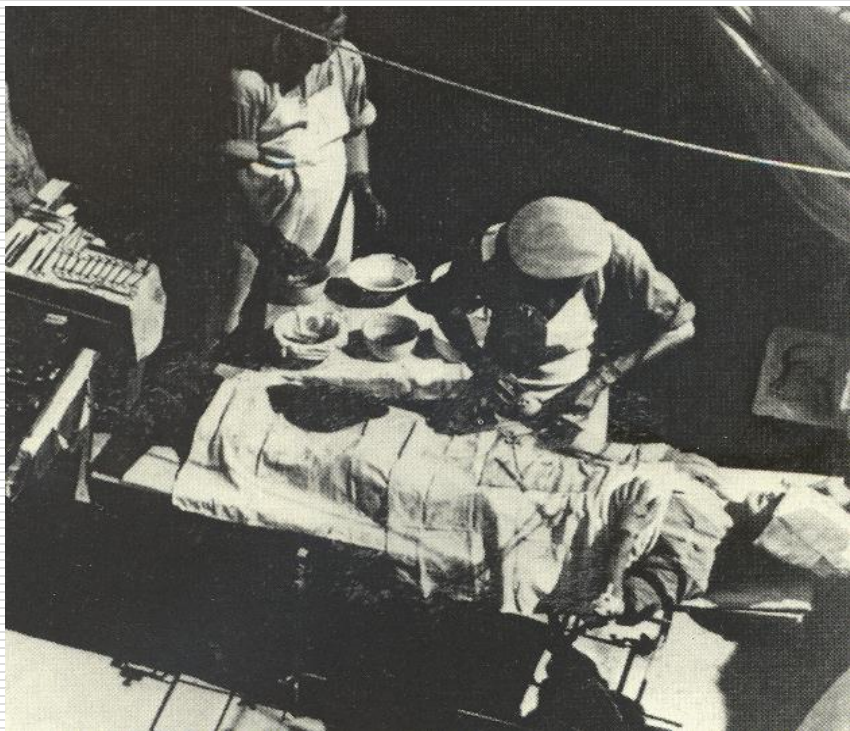
20th Century

- 1909: narcosis intubatio– Meltzer, Auer
 - 1920: sebészi varrógép– Petz Aladár
 - 1942: curare - Griffith
 - 1943: dialysis – Kollf
 - 1950: transplantatio
 - 1952: micro-sebészet
 - 1953: szívmotor– Gibbon
 - 1958: osteosynthesis - Allgöwer
 - 1973: CT
 - 1992: Endoscopos sebészet
-

1912 Berlin Műtő

Katonai kórház 1915

I. világháború

1943 II. világháború

Vietnam, Korea

A balesetek népegészségügyi jelentősége

- Jelentős a probléma miatti korai és egész népességet érintő halálozás (mortalitás).
 - Magas a balesetek következtében potenciálisan elveszített életévek száma
-

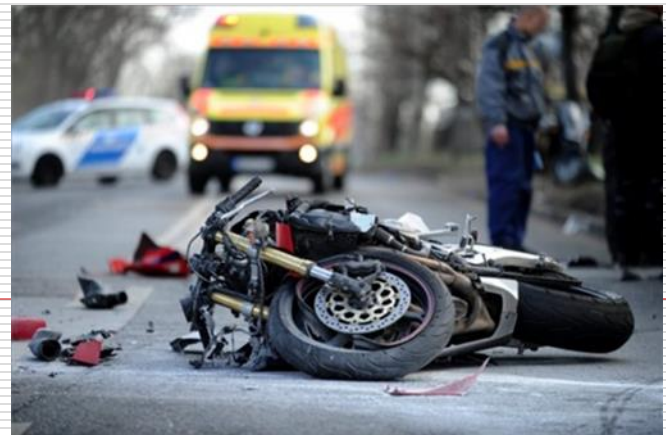
-
- Magas az évente balesetet elszenvedők száma (morbiditás).
 - Nagy terhet jelentenek az egyén és a társadalom számára a rokkantságban eltöltött életévek.
-

A balesetek terhe – nemzetközi adatok

- ❑ EU-15 között a 4. halálok, az új tagországok között a 3.
- ❑ A potenciálisan elveszített életévek (PÉV) száma alapján a 2.helyen állnak a balesetek, mind az EU-15, mind az EU-25 tekintetében

-
- A férfiak baleset miatti halálozása duplája a nőkének.
 - A 1-24 éves korosztályban a balesetek miatti sérülések a vezető halálokok az EU-15 és EU-25 országokban is.

-
- A 65 évesek és idősebbek, akik átlagosan a lakosság 20%-át teszik ki, a balesetet szenvedettek 40%-át adják.
 - Az EU-15-ben évente 45 Mrd Euróra becsülik a balesetek miatti kárt, ennek 1/3-a az egészségügyi kiadás.
 - A fekvőbeteg ellátásnak kb. 8-10%-a fordítódik baleset-ellátásra.
-

Etiologia

Időskorban

Fiataloknál

A balesetek terhe – hazai adatok

- Trauma osztályok száma 97
 - Ágyak száma 2584
 - Ápolási nap 640064
-

□ Ágykihasználtság	0.67
□ Elszámolt teljesítménydíj Ft	30.27Mrd
□ Egy esetre jutó nap	5.84

A balesetek terhe – járóbeteg adatok

□ Betegek havi száma	100000
□ Beavatkozás/hó	128000
□ Egy órára jutó eset	3.59
□ Egy órára jutó díj	6236 Ft

Néesség előregedésének problémája - osteoporosis

Mit kíván a beteg?

Olyan ellátást, mely biztosítja számára a lehető legkorábbi visszatérést a megelőző életminőségéhez!

Mit kíván a doktor?

- Közvetlen teljes terhelést
- Olyan implantátumot, mely ezt biztosítani képes
- Könnyű és gyors műtétet
- Megengedő implantátumot

Sebek fajtái, sebellátás szabályai

Bőr sérülések

- Sebek
 - Égés
 - Kémiai sérülés
 - Zúzódás
 - Necrosis
-

Sebek fajtái

- abrasum
 - scissum
 - caesum
 - contusum (ruptum)
 - lacerum
 - punctum
 - sclopetarium
 - morsum
-

Vulnus abrasum

- Felületes
- Felszínnel párhuzamos

Vulnus scissum - metszett

- Felszínnel párhuzamos irányú erő

Vulnus caesum - vágott

□ Felszínre merőleges erő

Vulnus contusum - zúzott

□ Jellegzetes sebszélek

Vulnus lacerum - szakított

Vulnus punctum - szúrt

Vulnus sclopetarium - lőtt

- Kis energiájú

- Nagy energiájú
 - Kavitációs zóna

Vulnus morsum - harapott

Sebellátás – Friedrich 1886

- 6 órán belüli sebet zárhatunk
 - Gondos debridement
 - Váladék levezetése (drainage)
 - Testüregek megnyílása
 - „Halasztott sürgősség”
-

Sebellátás I.

□ Lemosás

Sebellátás II.

□ Izolálás

Sebellátás III.

□ Érzéstelenítés

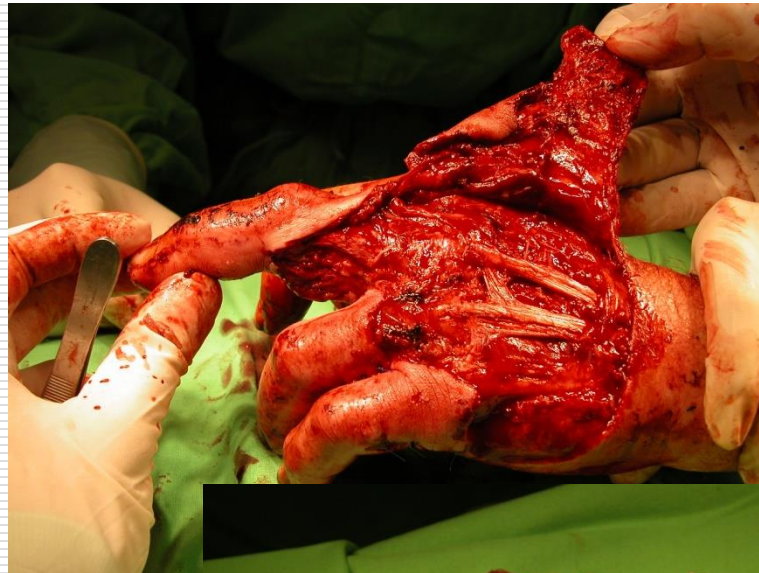
Sebellátás IV.

- Tisztítás
- Necrectomia

Sebellátás V.

- Necrectomia
- Drain
- Zárás
- Kötés

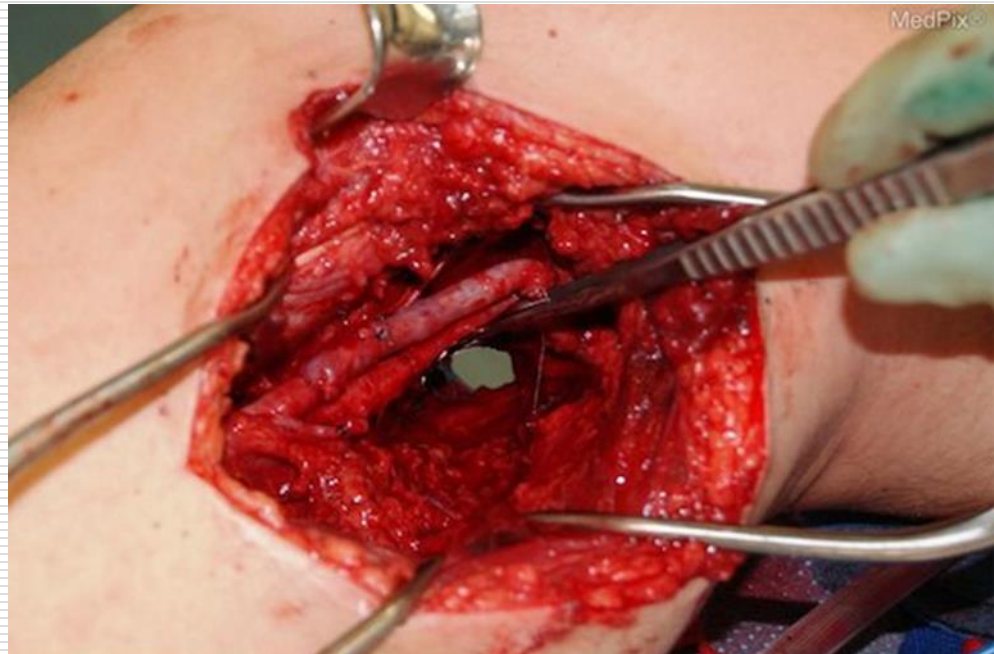

Halasztott sürgősség elve

- Roncsolt, szennyezett sebek
 - Halasztott definitív ellátás:
 - 2-3 nap
 - Nincs nekrozis, fertőzés
 - Minimalizált kockázat
-

Tilos zárni!!!!!!!!!!

- Lőtt
- Szúrt
- Harapott
- Fertőzött

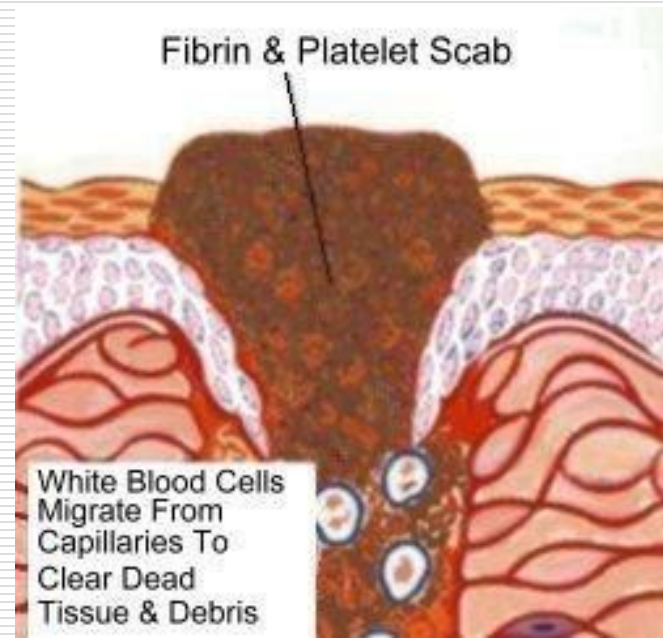

Tetanusz profilaxis

- 1941.01.01. Után születetteknél AT
 - Aktívan immunizáltaknál AT
 - Egyéb esetben AT+antitoxin (TETIG)
-

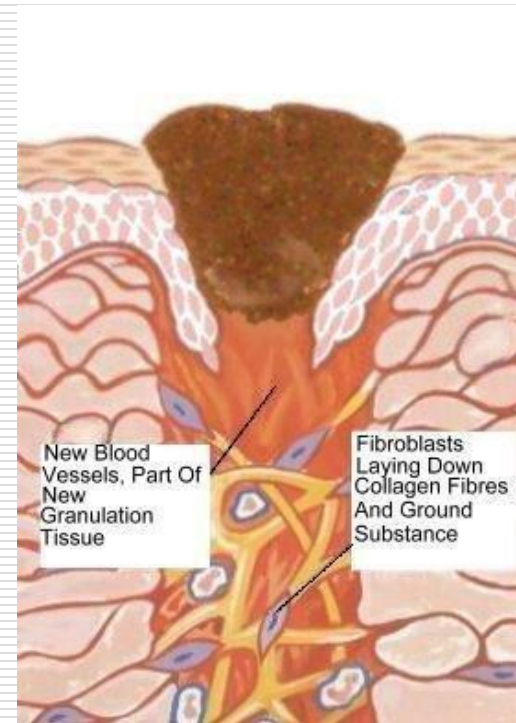
Sebgyógyulás I.

- I. Gyulladás (2-3 nap): hyperaemia
– macrophagok
coagulum-
fibrinháló-
capillarizatio indul

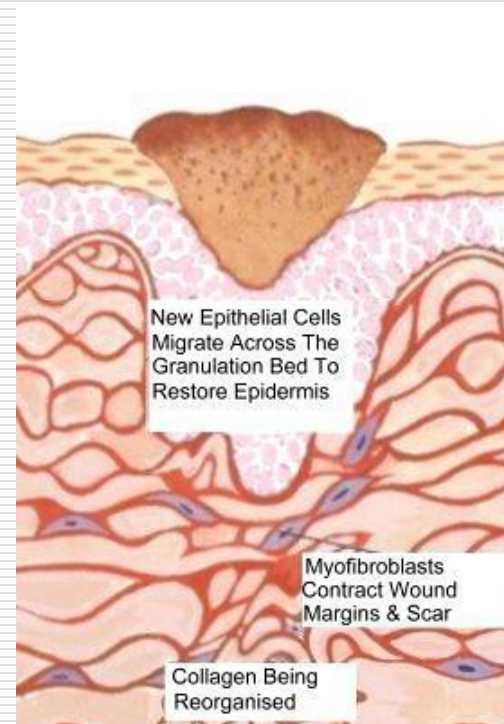
Sebgyógyulás II.

- II. Proliferatio.
(4-7.nap):
fibroblastok
granulatio
szövet-
capillarisok

Sebgyógyulás III.

- III. Hegesedés:
8 nap <
epitelizáció

Lágyrész pótlás

Lágyrész hiányok fedése

□ Bőr átültetés

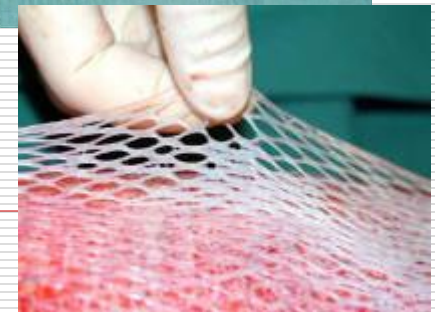
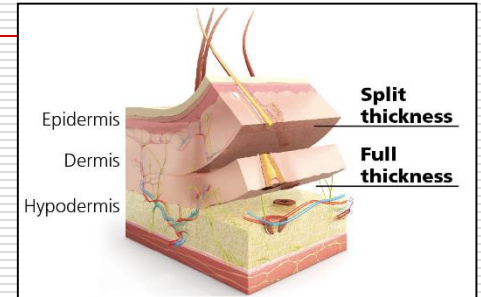
■ Félvastag bőr

□ Epidermis + dermis egy része

■ Teljes vastag

□ Epidermis + dermis

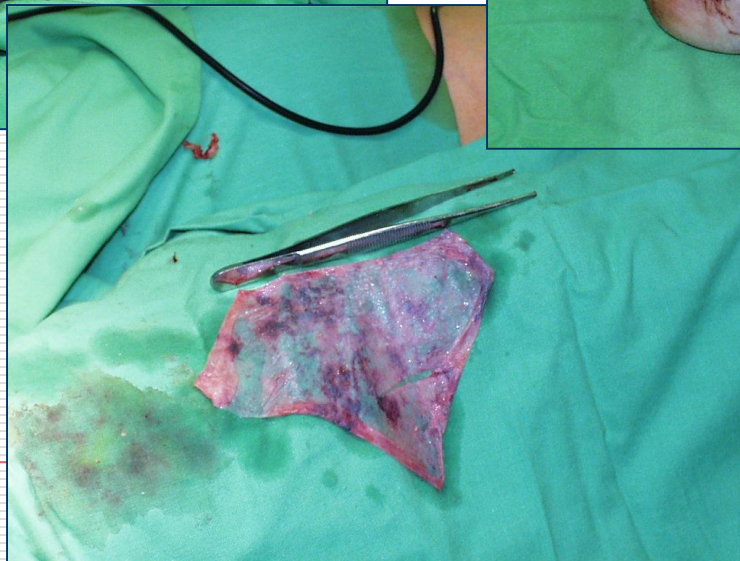
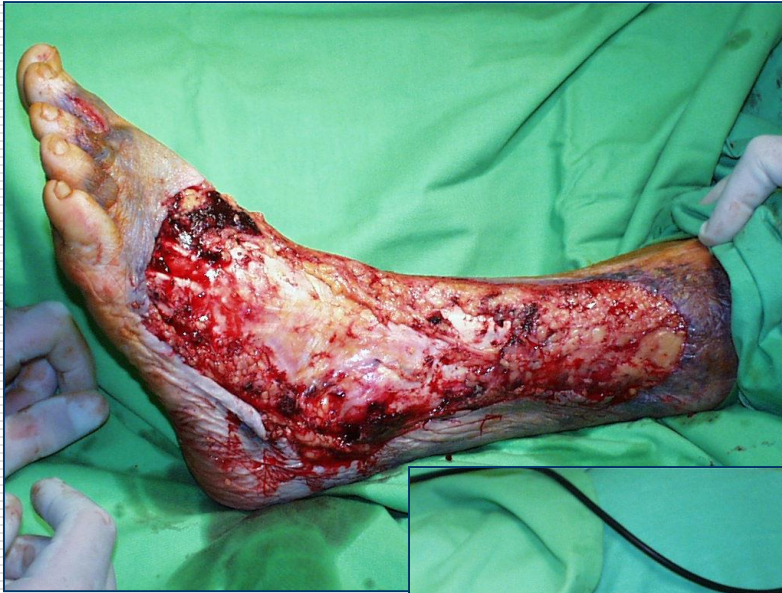
□ Lebenyek

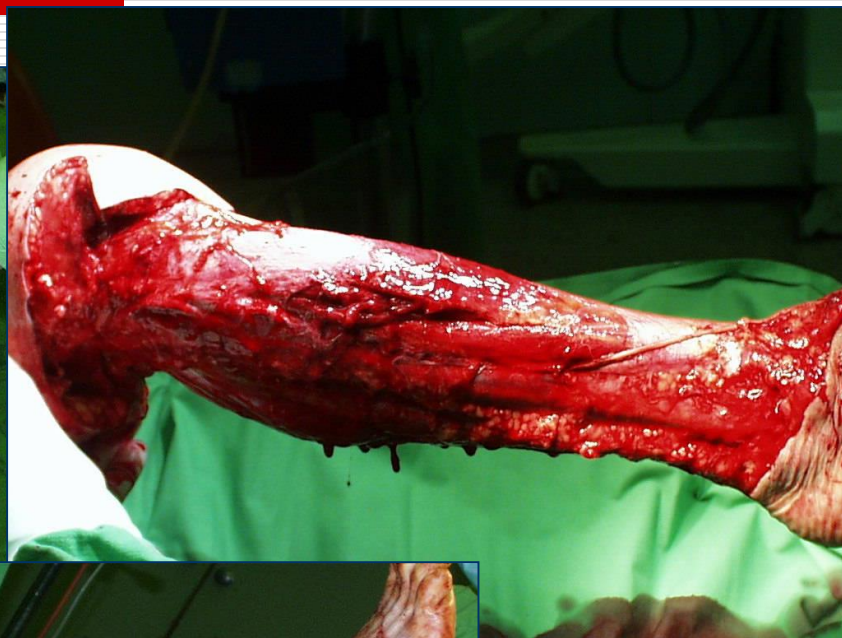
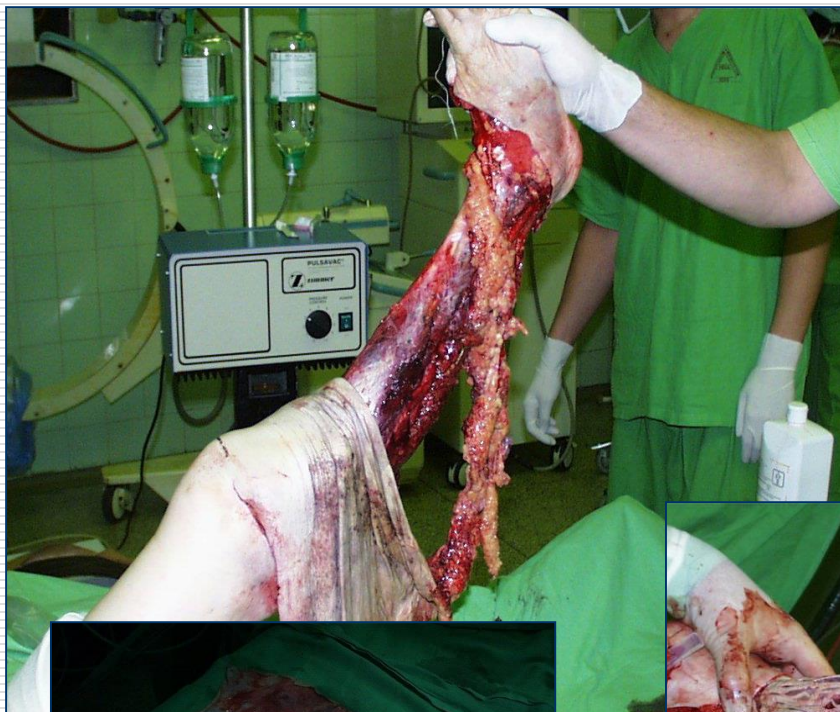
Kézháti bőrhiány: félvastag bőr fedés

Hematoma: bullectomia, félvastag bőr fedés

Komplex lágyrész hiány törés nélkül: félvastag bőr fedés

Lebenyek indikációi

□ fedés:

- Avascularis fedendő terület
 - Rossz keringésű seb
 - Nyomás alatt lévő seb
 - Fertőzés
 - Több komponensű lágyrész hiány
 - Kozmetikai ok
-

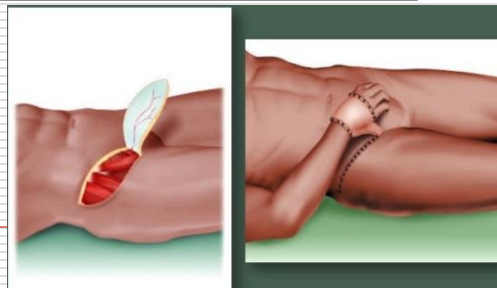
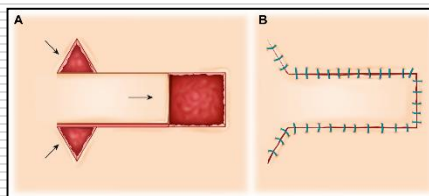
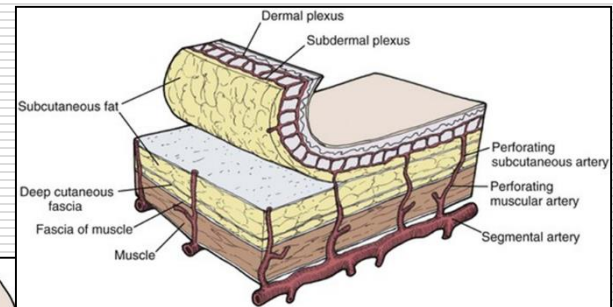
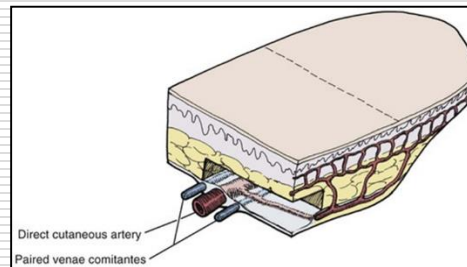
Lebenyek típusai

□ Vérellátás szerint

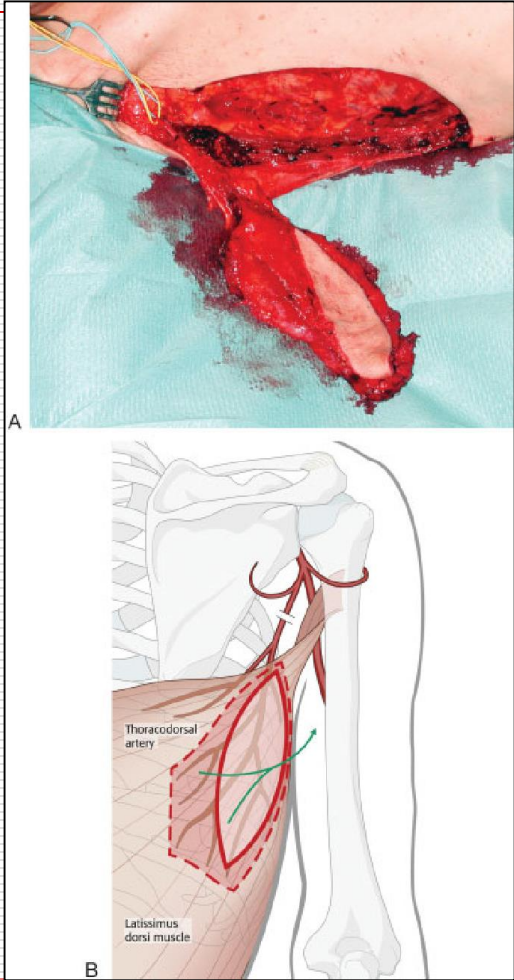
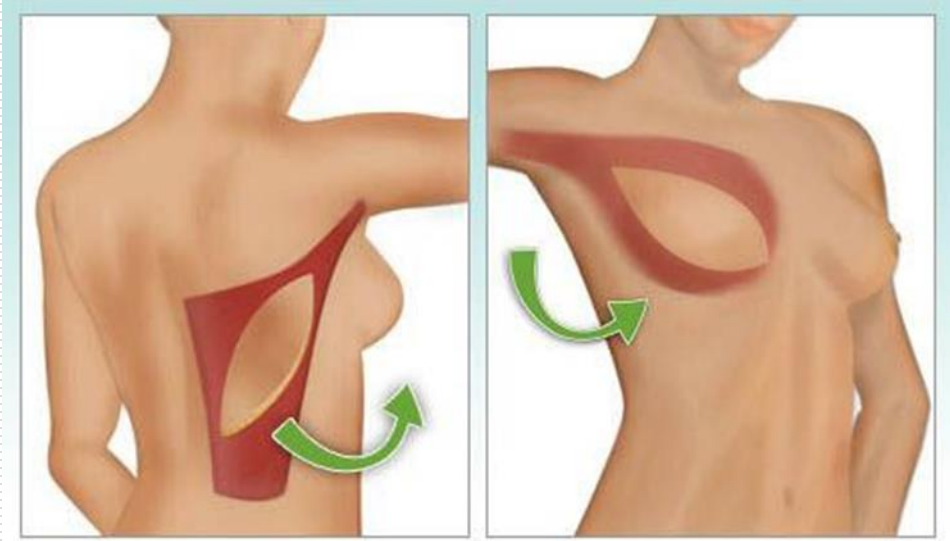
- Tapasztalati
- Érnyelű
 - félsziget
 - sziget
 - szabad

□ Hely szerint

- Helyi lebeny
 - Rotációs
 - Csúsztatott
- Távoli lebeny
 - Direkt
 - Tubuláris

Latissimus dorsi lebeny

Láb összenyomatásos sérülés: latissimus dorsi szabad lebeny, félvastag bőr

Gastrocnemius izom lebeny (érnyeles rotációs lebeny)

Alkari radiális lebeny (távoli érnyeles lebeny)

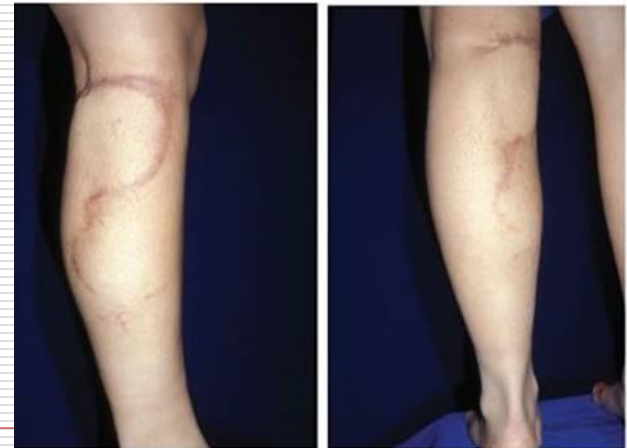

Szöveti expander

A

B

C

D

Köszönöm a megtisztelő
figyelmet

